

**ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะทางจิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดู
ของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา**

**Relationships between affective characteristic factors,
family upbringing factors, violence influence factors, and bullying
behavior of Islamic private schools students' in Songkhla province**

**เกษตรชัย และทีม¹
Kasetchai Laeheem
อุทิศ สังขรัตน์²
and Utit Sangkharat**

Abstract

The objective of this research was to determine the relationships between affective characteristic factors, family upbringing factors, violence influence factors, and bullying behavior of Islamic private schools students' in Songkhla province. The data were collected by interviewing 1,950 students, and using R program in analyzing frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson product moment correlation coefficient.

It was found that frustration, strict upbringing, liberal upbringing, permissive upbringing, influences of peer violence, television violence, game violence, and parental violence held the positive relations to students' bullying behavior statistically significant at 0.001 level. Clearly, the frustration and the influence of parental violence were the most strongly related to students' bullying behavior.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
Assistant Professor Ph.D. Department of Education Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla
University, Hat Yai, Songkhla.

² ดร. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
Assistant Professor Ph.D. Department of Education Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla
University, Hat Yai, Songkhla.

Keywords: Bullying behavior, affective characteristics factors, family upbringing factors, violence influence factors, Islamic private schools

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะทางจิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงกับพฤติกรรมการรังแก ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,950 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมอาร์ เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลของการวิจัยพบว่า ความคับข้องใจ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อิทธิพลความรุนแรงของเพื่อน อิทธิพลความรุนแรงของสื่อโทรทัศน์ อิทธิพลความรุนแรงของเกม และอิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งความคับข้องใจ และอิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนมากที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมการรังแก ปัจจัยคุณลักษณะทางจิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยอิทธิพลความรุนแรง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

บทนำ

ปัญหาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนที่เกิดขึ้นในหลายโรงเรียนทั่วประเทศนับว่าเป็นปัญหาที่น่าวิตกกังวลที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ ร่างกาย และคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่ถูกรังแกมักจะได้รับบาดเจ็บ มีความทุกข์ มีความกลัว และกลายเป็นรอยแผลหรือความทรงจำจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ (Rigby, 1996) ในขณะที่นักเรียนที่รังแกผู้อื่นเพื่อความสนุกสนาน ต้องการเรียกร้องความสนใจ และต้องการแสดงพลังอำนาจ (Besag, 1989) ได้สร้างความเดือดร้อนหนักให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และบุคคลอื่นๆ ในสังคม ปัญหานี้หากไม่ได้รับการแก้ไขก็ย่อมจะส่งผลร้ายหรือความเสียหายต่อตัวเด็กหรือสังคมในอนาคตได้ เพราะพฤติกรรมรังแกซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้งจะกลายเป็นนิสัยและความเคยชินส่งผลให้บุคคลนั้นโตเป็นผู้ใหญ่ที่หยาบคาย ก้าวร้าว ป่าเถื่อน อันธพาล และในที่สุดอาจกลายเป็นอาชญากร (สมพร สุทัศนีย์, 2530; Farrington, 1993)

พฤติกรรมกรรมการรังแกของนักเรียนในปัจจุบันนับวันจะทวีความรุนแรงและมีรูปแบบที่ทวีซับซ้อนตามยุคสมัย หลายคนคิดว่าพฤติกรรมดังกล่าวน่าจะมาจากปัญหาการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว จากสื่อที่นำเสนอความรุนแรงทั้งจากการเล่นเกม การรับชมรายการโทรทัศน์ การเล่นอินเทอร์เน็ต และจากคุณลักษณะของนักเรียนเอง ดังที่ โสภณ สุภาพงษ์ (2548) กล่าวว่าสื่อที่รุนแรง การอบรมเลี้ยงดู การทุพติทารุณโหดร้าย และครอบครัวแตกแยก ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเกร และกลายเป็นอาชญากรได้ในที่สุด นิภาพรณ ต่อชาว (2547) ศึกษาพบว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงของเด็กนักเรียนเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคมที่มีรากฐานมาจากความขัดแย้งในครอบครัว ที่ใช้ความรุนแรง และบิดามารดาทะเลาะหรือทำร้ายร่างกายกัน (Ahmed & Braithwaite, 2004) การที่พ่อแม่ลงโทษลูกด้วยวิธีที่รุนแรง และทะเลาะเบาะแว้งตบตีกันส่งผลให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว แล้วไปรังแกผู้อื่น (Farrington, 1993)

นอกจากนี้พฤติกรรมกรรมการรังแกยังมีสาเหตุที่สำคัญมาจากอิทธิพลของสื่อที่แสดงความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นละครภาพยนตร์ในโทรทัศน์ ซีวดี และการเล่นเกม ซึ่งทำให้เด็กค่อยๆ ซึมซับพฤติกรรมดังกล่าวจนกลายเป็นการเลียนแบบ จนทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมรังแกผู้อื่น (Feshbach & Singer, 1971) การที่เด็กได้รับชมละครโทรทัศน์ที่มีการต่อสู้ รบราฆ่าฟัน ตบตี ทะเลาะ ชกต่อย กัดขี้นกเข่ง ใช้วาจาไม่สุภาพ หยาดคาย และโต้เถียงนั้น ทำให้เด็กซึมซับพฤติกรรมดังกล่าวแล้วไปรังแกผู้อื่นในที่สุด (Siegel, 1998) รวมทั้งความคับข้องใจก็เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่น โดยความคับข้องใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือไม่สามารถทำตามที่ใจปรารถนา อาจเป็นเพราะมีอุปสรรคหรือมีความขาดแคลนบางอย่าง จนทำให้เกิดความขุ่นเคืองใจหรือความคับข้องใจ (Dollard & Miller 1939) ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะแรงขับในการแสดงพฤติกรรมที่เสมือนแรงกดดันของน้ำที่อยู่ใก้น้ำที่กำลังเดือด ถ้าพลังความคับข้องใจสะสมมากขึ้นต้องมีการระบายออกมา โดยการแสดงพฤติกรรมรังแกผู้อื่น (Sheras, 2002; Woodsa & Wolkeb, 2004)

จากการศึกษาถึงความชุกของพฤติกรรมกรรมการรังแกของนักเรียนพบว่าพฤติกรรมกรรมการรังแกมีอัตราส่วนที่สูงมากเกือบทุกทวีป เช่น ในประเทศแอฟริกาใต้มีนักเรียนร้อยละ 56 ที่รังแกผู้อื่น (Greeff, 2004) ในประเทศออสเตรเลียมีร้อยละ 34 (Ahmed & Braithwaite, 2004) ในประเทศไนจีเรียมีร้อยละ 30 (Egbochuku, 2007) ในประเทศอิตาลีมีร้อยละ 22 (Gini, 2008) ในประเทศแคนาดาร้อยละ 21 (Hawkins et al, 2001) และในประเทศไทยร้อยละ 42 (สมบัติ ตาปัญญา, 2549) อย่างไรก็ตามพฤติกรรมกรรมการรังแกในโรงเรียนแม้ว่าจะเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและมีผลกระทบต่อเด็กเป็นอย่างมากแต่สังคมมักมองข้ามไปมองเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดาหรือถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมปกติของเด็ก (สมบัติ ตาปัญญา, 2549)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่มีพัฒนาการที่ยาวนานมาพร้อมกับ การก่อตั้งชุมชนมุสลิม ทั้งนี้เนื่องจากการให้ความสำคัญของการศึกษาในศาสนาอิสลาม จึงทำให้เกิด “ปอเนาะ” ขึ้น ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ยังคงเอกลักษณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลาม (เกษตรชัย และหิหม และคณะ, 2547) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมารังแกในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอย่างเป็นรูปธรรม ในขณะที่ผลการศึกษานักวิชาการหลายท่าน พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมก้าวร้าวร้อยละ 22.3 (เกษตรชัย และหิหม และ ดลมนรรจน์ บากา, 2554) มีพฤติกรรมรุนแรงร้อยละ 20.7 (เกษตรชัย และหิหม และ ดลมนรรจน์ บากา, 2552) และผู้ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าร้อยละ 90 เป็นวัยรุ่นมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 18–35 (ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจส่วนหน้า, 2549)

ดังนั้นนับว่าเป็นความจำเป็นของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมมารังแกในระดับใด ปัจจัยลักษณะทางจิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารังแกหรือไม่อย่างไร โดยผลที่ได้จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันพฤติกรรมมารังแกของนักเรียน ก่อนจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนเป็นปัญหาของสังคม และช่วยกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะทางจิต ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงกับพฤติกรรมมารังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2554 จำนวน 49 โรงเรียน 24,432 คน (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา, 2554).

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,950 คน โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาดตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดย

วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ คือ ชั้นที่ 1 โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 500 คน) มี 29 โรงเรียน ชั้นที่ 2 โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 501-1,500 คน) มี 15 โรงเรียน และชั้นที่ 3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (มากกว่า 1,500 คน) มี 5 โรงเรียน ชั้นที่ 2 เลือกโรงเรียนในแต่ละขนาดตามสัดส่วน (ใหญ่ 5: กลาง 15: เล็ก: 29) ได้โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ขนาดกลาง 3 โรงเรียน และขนาดเล็ก 6 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน และชั้นที่ 3 กำหนดช่วงชั้นนักเรียนออกเป็น 2 ช่วงชั้น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ คือ ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วเก็บข้อมูลช่วงชั้นละ 50% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน และการเลือกกลุ่มตัวอย่างขั้นสุดท้าย โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มี 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ปัจจัยคุณลักษณะทางจิต ตอนที่ 3 ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ตอนที่ 4 ปัจจัยอิทธิพลความรุนแรง และ ตอนที่ 5 แบบวัดพฤติกรรมกรรมการรังแก ทั้งนี้ตอนที่ 2-5 เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคุณลักษณะที่ต้องการวัด และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมถึงนิยามศัพท์เฉพาะข้างต้น
2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0.60-1.00
3. ทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 ชุด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้การทดสอบที แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 3.24-8.68 และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีวัดความสอดคล้องภายใน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .875 ด้านปัจจัยคุณลักษณะทางจิตมีค่าเท่ากับ .856 ด้านปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวมีค่าเท่ากับ .843 ด้านปัจจัยอิทธิพลความรุนแรงมีค่าเท่ากับ .834 และด้านพฤติกรรมกรรมการรังแกมีค่าเท่ากับ .872

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรตามคือ พฤติกรรมการรังแก และตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยคุณลักษณะทางจิต ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเชื่ออำนาจภายในตน ความเชื่ออำนาจภายนอกตน ความตระหนักในตนเอง และความคับข้องใจ ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรง ได้แก่ อิทธิพลความรุนแรงของ

เพื่อน อิทธิพลความรุนแรงของสื่อโทรทัศน์ อิทธิพลความรุนแรงของเกม และอิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดา

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยร่วมเก็บข้อมูลกับนักวิจัยผู้ช่วยที่มีประสบการณ์และผ่านการอบรมเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมอาร์ (R Program) เพื่อหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย คือ 1.00-1.49 (น้อยที่สุด) 1.50-2.49 (น้อย) 2.50-3.49 (ปานกลาง) 3.50-4.49 (มาก) และ 4.50-5.00 (มากที่สุด) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ≤ 0.49 (ระดับต่ำ) 0.50 ถึง 0.79 (ระดับปานกลาง) และ ≥ 0.80 (ระดับสูง) (เกษตรชัย และทีม, 2554)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 52.1) มีอายุ 14-16 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 38.8) รองลงมามีอายุ 17 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 31.8) และอายุ 13 ปีลงมา (ร้อยละ 29.4) ตามลำดับ และเป็นนักเรียนประเภทไปกลับ (ร้อยละ 62.5) มากกว่านักเรียนประเภทอยู่ประจำ (ร้อยละ 37.5)
2. นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลามีพฤติกรรมการรังแกอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78)
3. นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลามีคุณลักษณะทางจิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44) โดยมีคุณลักษณะทางจิตด้านความคับข้องใจสูงที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70) และด้านความภาคภูมิใจในตนเองต่ำที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยคุณลักษณะทางจิต

ปัจจัยคุณลักษณะทางจิต	Mean Score	S.D.	ระดับ
ความภาคภูมิใจในตนเอง	3.35	0.46	ปานกลาง
ความเชื่ออำนาจภายในตน	3.39	0.40	ปานกลาง
ความเชื่ออำนาจภายนอกตน	3.41	0.38	ปานกลาง
ความตระหนักในตนเอง	3.36	0.47	ปานกลาง
ความคับข้องใจ	3.70	1.03	มาก
ภาพรวม	3.44	0.55	ปานกลาง

4. นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46) โดยได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86) และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

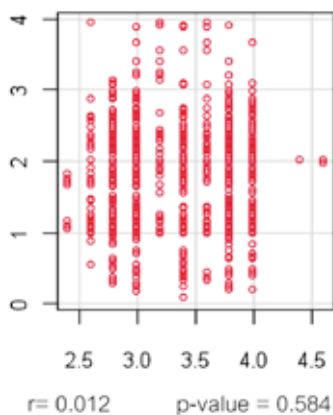
ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว	Mean Score	S.D.	ระดับ
แบบเข้มงวดกวดขัน	3.10	1.02	ปานกลาง
แบบประชาธิปไตย	3.43	1.08	ปานกลาง
แบบปล่อยปละละเลย	3.86	1.05	มาก
ภาพรวม	3.46	1.05	ปานกลาง

5. นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาได้รับอิทธิพลความรุนแรงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58) โดยได้รับอิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดาสูงที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80) และได้รับอิทธิพลความรุนแรงของเพื่อนต่ำที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยอิทธิพลความรุนแรง

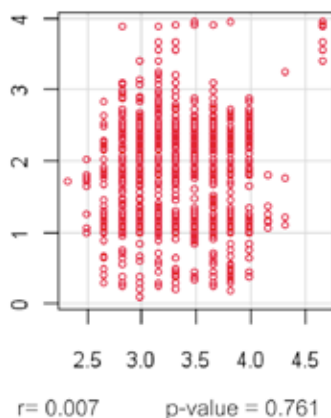
ปัจจัยอิทธิพลความรุนแรง	Mean Score	S.D.	ระดับ
อิทธิพลความรุนแรงของเพื่อน	3.33	0.77	ปานกลาง
อิทธิพลความรุนแรงของสื่อโทรทัศน์	3.46	0.96	ปานกลาง
อิทธิพลความรุนแรงของเกม	3.71	0.93	มาก
อิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดา	3.80	1.03	มาก
ภาพรวม	3.58	0.92	มาก

6. ความภาคภูมิใจในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา (ดังภาพประกอบ 1) ความเชื่ออำนาจภายในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน (ดังภาพประกอบ 2) ความเชื่ออำนาจภายนอกตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน (ดังภาพประกอบ 3) ความตระหนักในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน (ดังภาพประกอบ 4) และความคับข้องใจมีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับสูงกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.916$; 95% Confidence Interval = 0.908, 0.923) (ดังภาพประกอบ 5)



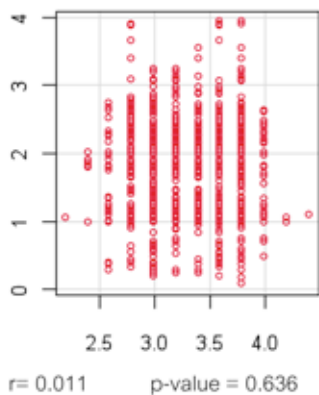
ภาพประกอบ 1

พฤติกรรมการร้งแก้กับความภาคภูมิใจในตนเอง



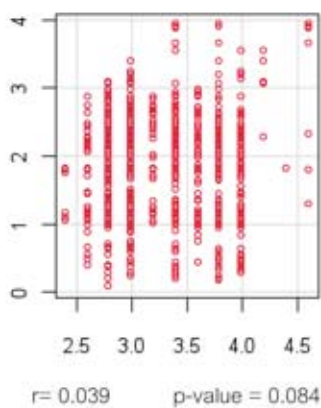
ภาพประกอบ 2

พฤติกรรมการร้งแก้กับความเชื่ออำนาจภายในตนเอง



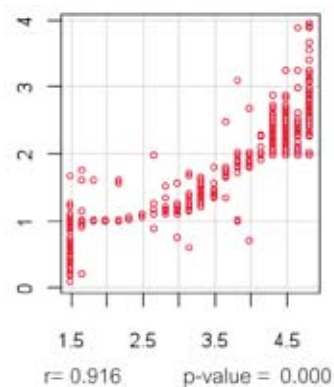
ภาพประกอบ 3

พฤติกรรมการร้งแก้กับความเชื่ออำนาจภายนอกตนเอง

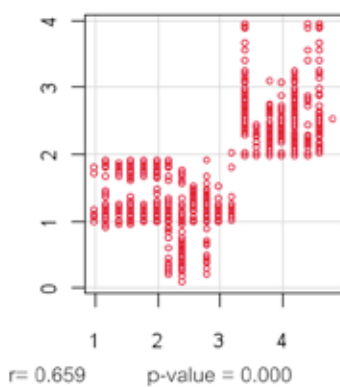


ภาพประกอบ 2

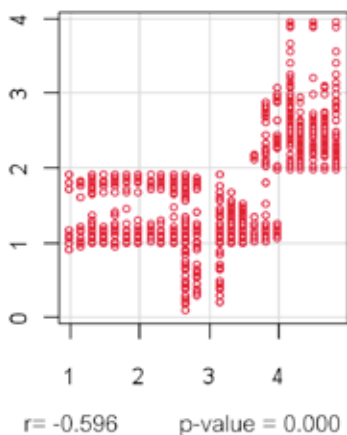
พฤติกรรมการร้งแก้กับความตระหนักในตนเอง



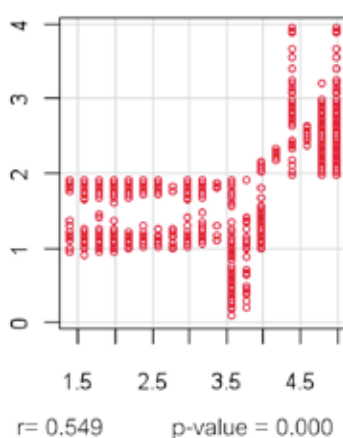
ภาพประกอบ 5
พฤติกรรมการรังแกกับความคับข้องใจ



ภาพประกอบ 6 พฤติกรรมการรังแก
กับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน



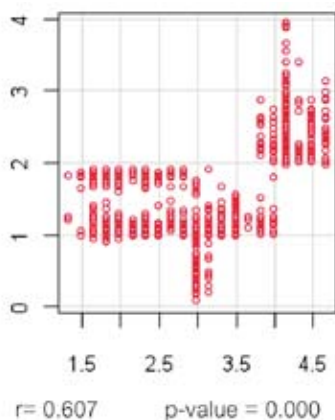
ภาพประกอบ 7
พฤติกรรมการรังแกกับการอบรมเลี้ยงดู
แบบประชาธิปไตย



ภาพประกอบ 8
พฤติกรรมการรังแกกับการอบรมเลี้ยงดู
แบบปล่อยปละละเลย

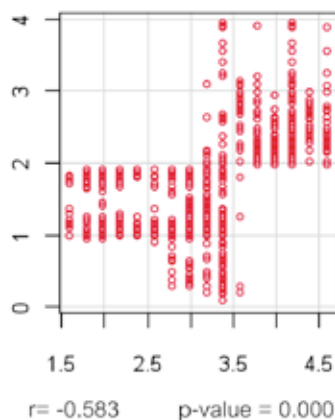
7. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.659$; 95% Confidence Interval (C.I.) = 0.633, 0.684) (ดังภาพ 6) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.596$; 95% C.I. = 0.566, 0.624) (ดังภาพประกอบ 7) และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.549$; 95% C.I. = 0.517, 0.579) (ดังภาพประกอบ 8)

8. อิทธิพลความรุนแรงของเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.583$; 95% C.I. = 0.553, 0.612) (ดังภาพประกอบ 9) อิทธิพลความรุนแรงของสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.607$; 95% C.I. = 0.578, 0.634) (ดังภาพประกอบ 10) อิทธิพลความรุนแรงของเกมมีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.483$; 95% C.I. = 0.448, 0.516) (ดังภาพประกอบ 11) และอิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางบวกและในระดับสูงกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.904$; 95% C.I. = 0.895, 0.911) (ดังภาพประกอบ 12)



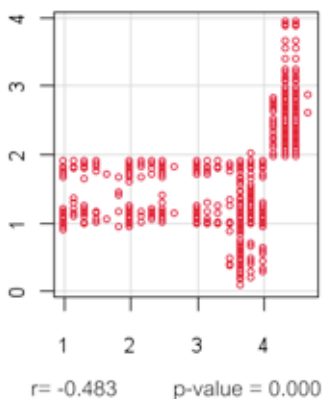
ภาพประกอบ 9

พฤติกรรมการรังแกกับอิทธิพลความรุนแรงของเพื่อน



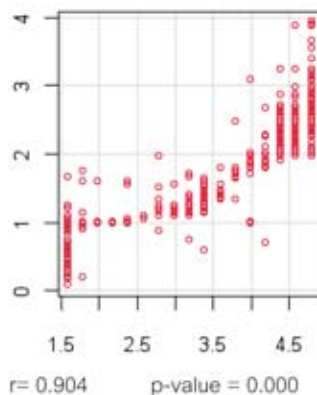
ภาพประกอบ 10

พฤติกรรมการรังแกกับอิทธิพลความรุนแรงของโทรทัศน์



ภาพประกอบ 11

พฤติกรรมการรังแกกับอิทธิพลความรุนแรงของเกม



ภาพประกอบ 12

พฤติกรรมการรังแกกับอิทธิพลความรุนแรงของ
ปีตามารดา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ข้อค้นพบที่สำคัญและน่าสนใจว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการรังแกของของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีทั้งหมด 8 ตัวแปร แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับความสัมพันธ์ผลปรากฏว่ามีเพียง 2 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูง คือ ความคับข้องใจ ($r = .916$) และอิทธิพลความรุนแรงของปีตามารดา ($r = .904$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีความคับข้องใจและได้รับอิทธิพลความรุนแรงของปีตามารดาในระดับสูงส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการรังแกในระดับที่สูงเช่นกัน หรือกล่าวได้ว่าความคับข้องใจของนักเรียนและอิทธิพลความรุนแรงของปีตามารดาเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน

ความคับข้องใจของนักเรียนเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือตามใจปรารถนา จนทำให้ประสบปัญหาอุปสรรคและเกิดการสะสมความขุ่นเคืองใจแล้วต้องหาแนวทางตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นโดยการแสดงพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นเพื่อระบายความคับข้องใจ ดังที่ Berkowitz (1989) กล่าวว่า รากฐานของพฤติกรรมการรังแกเกิดจากความคับข้องใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่จะกระตุ้น ถ้าเกิดความคับข้องใจน้อยแต่มีสถานการณ์กระตุ้นมากก็แสดงพฤติกรรมรังแก และถ้าเกิดความคับข้องใจมากแต่มีสถานการณ์กระตุ้นน้อยก็ไม่แสดงพฤติกรรมการรังแก Dollard & Miller (1939) ศึกษาพบว่าความคับข้องใจเกิดจากการถูกขัดขวางไม่ให้บรรลุผลในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งเป็นการกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ เช่น ความโกรธ คำพูด การกระทำ และท่าทาง เป็นต้น

จนแสดงพฤติกรรมการรังแกผู้อื่น ในขณะที่สมพร สุทัศนีย์ (2530) และพรทิพย์ อินทรโชติ (2536) รายงานว่าพฤติกรรมการรังแกหรือพฤติกรรมก้าวร้าวมีสาเหตุสำคัญจากการเคยถูกกลั่นแกล้ง เกิดความกลัว เก็บกดอารมณ์ ไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่สามารถปรับตัวได้ มีอารมณ์ฉุนเฉียว โมโห และโกรธง่าย อันส่งผลให้เกิดความคับข้องใจแล้วมีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่น นอกจากนี้ Baron (1996) และ แสงสุรีย์ สอวงศ์กุล (2539) พบว่าความคับข้องใจเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญของพฤติกรรมการรังแก ซึ่งมีแรงขับที่คล้ายกับแรงกดดันของน้ำในกาต้มน้ำที่กำลังเดือด ถ้าพลังความคับข้องใจสะสมมากขึ้นต้องมีการระบายออกมา Wood & White (2005) ศึกษาพบว่า ภาวะคับข้องใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกผู้อื่น โดยความคับข้องใจสามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบและรูปแบบหนึ่งคือ พฤติกรรมการรังแก Woodsa & Wolkeb (2004) และ Sheras (2002) รายงานว่า ความวุ่นวาย ไร้ร้อน อดกลั้นต่ำ ความสิ้นหวัง โมโห ยั่วโทสะ และความคับข้องใจมีความเสี่ยงที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการรังแก

อิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดาที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงกับพฤติกรรม การเลียนแบบของนักเรียน โดยปกติพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมจากการสังเกตตัวแบบ โดยเฉพาะตัวแบบจากคนใกล้ชิดที่สุด ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู และเพื่อน ดังที่ Bandura (1986) และ Colorosa (2003) กล่าวว่า ตัวแบบที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุด โดยเด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมจากบุคคลรอบข้าง และมีการเลียนแบบพฤติกรรมตามที่ได้เรียนรู้มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลียนแบบจากบุคคลที่ตนให้ความเคารพนับถือและมีความใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งเด็กมักคิดว่าพฤติกรรมที่พบเห็นนั้น เป็นเรื่องปกติ และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตของเขาได้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Baldry (2003) และ สมชาย จักรพันธุ์ (2543) ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลการกระทำรุนแรง คือ การเคยพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงหรือผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นการเสริมพฤติกรรมรุนแรงให้เด็กโดยไม่รู้ตัว เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่ก็ใช้วิธีรุนแรงในการแก้ปัญหาและเป็นการสอนให้เขาใช้วิธีเดียวกันกับผู้อื่น โดยการแสดงพฤติกรรมรุนแรงต่อบุคคลรอบข้างในชีวิตประจำวัน เกษตรชัย และหิม และ ดลมนรรัตน์ บากา (2552; 2554) ศึกษาพบว่า การมีประสบการณ์พบเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกันส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าวของเยาวชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความคับข้องใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการขาดการตอบสนอง ความต้องการ ถ้าบุคคลใดสามารถสนองความต้องการทุกอย่างได้ในทันทีก็จะไม่มีความคับข้องใจ แต่ถ้าไม่สามารถตอบสนองได้ก็อาจทำให้เกิดความขุ่นเคืองใจหรือความคับข้องใจ เมื่อถูกสะสมมากขึ้นเรื่อยๆ ก็ต้องพยายามหาทางออกจนส่งผลให้เขาเลือกที่จะมีพฤติกรรม การรังแกผู้อื่น ในขณะที่อิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดาก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้

พฤติกรรมรุนแรงเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลกระทบให้ยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือยอมรับว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน ซึ่งการกระทำของวัยรุ่นส่วนหนึ่งเป็นการตามแบบอย่างที่เราเห็น ซึ่งภาพความรุนแรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจต้องการที่จะทำตามแบบ ความต้องการที่มีมากขึ้นจากการได้เห็นซ้ำๆ และเกิดการหาเหตุผลสนับสนุน หรือเกิดการยอมรับว่าความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ต้องมีความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสร้างโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมการรังแกกันระหว่างนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการวิจัยที่พบว่าภาวะคับข้องใจและอิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดาส่งผลต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนในระดับสูง ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการค้นหาในฐานข้อมูลของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือ ThaiLIS (Thailand Library Integrated System) พบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการรังแกในประเทศไทยเพียง 5 เรื่องเท่านั้น กล่าวคือ จิรา จันทรกระจ่าง (2538) ได้เขียนบทความทางวิชาการเรื่อง คุณครูฯ...อย่ารังแกหนู ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุในการมอบของขวัญของครูให้นักเรียน เพราะนักเรียนเป็นคนที่มีความยากจนและขาดแคลน แต่นักเรียนกลับคิดว่าการกระทำเป็นการรังแก เพราะการที่ครูคิดอย่างนั้นถือว่าเป็นการดูถูกและเหยียดหยามศักดิ์ศรีเขา พรทิพย์ อินทรโชติ (2536) ศึกษาเรื่องผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมรังแกเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านพุเตย อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่ต้องการทดสอบว่าการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงสามารถลดพฤติกรรมการรังแกได้หรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมรังแกเพื่อนลดลงหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง Yodprang (2007) ศึกษาเรื่อง Bullying Among Lower Secondary School Students in Pattani Province ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักเรียนในด้านเพศ อายุ เชื้อชาติ และพื้นที่ตั้งของโรงเรียนกับพฤติกรรมการรังแก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการรังแกไม่แตกต่างกัน ในขณะที่นักเรียนที่มีอายุเชื้อชาติ และพื้นที่ตั้งของโรงเรียนต่างกันกลับมีพฤติกรรมการรังแกที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ Junlapiya (2007) ศึกษาเรื่อง The relationship between the perception of bullying behaviors and the actual bullying behaviors among groups of students in Changmai เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องพฤติกรรมการรังแกกับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เรื่องพฤติกรรมการรังแกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ Laeheem (2009) ศึกษา

เรื่อง Bullying behaviour in pattani primary schools ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านเพศ อายุ ประเภทโรงเรียน และเพื่อนสนิท ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนเพศ อายุ ประเภทโรงเรียน และเพื่อนสนิทต่างกันมีพฤติกรรมการรังแกที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผลการศึกษาในครั้งนี้แตกต่างกับผลการศึกษาทั้ง 5 เรื่องดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งมีการเลือกศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่แตกต่างกัน กล่าวคือ งานวิจัยมักจะเลือกปัจจัยทางด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ และที่ตั้งของโรงเรียน ในขณะที่งานวิจัยนี้เลือกศึกษาปัจจัยคุณลักษณะทางจิตปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และปัจจัยอิทธิพลความรุนแรง ซึ่งนับว่าผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่านักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลามีพฤติกรรมการรังแกอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว ต้องร่วมมือกันป้องกันและให้ความช่วยเหลือปัญหา โดยการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน หาแนวทางแก้ไขปัญหา และสร้างโปรแกรมการป้องกันอย่างเป็นรูปธรรม

2. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าภาวะคับข้องใจส่งผลต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักและร่วมมือลดภาวะคับข้องใจและไม่ควรกระทำการใดๆ อันอาจทำให้เด็กเกิดภาวะคับข้องใจ เช่น การสร้างปมด้อย การลงโทษโดยไม่มีเหตุผล การไม่มีความยุติธรรม และตำหนิตีเดียวน เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมการรังแกในโรงเรียนได้ ก่อนจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนเป็นปัญหาของสังคม

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าอิทธิพลความรุนแรงของบิดามารดาส่งผลต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองต้องมีความเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับความรู้สึกลูกของบุตรหลาน ต้องมีความอดทนอดกลั้น รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน และให้ความวางใจซึ่งกันและกัน เพื่อความเป็นสุขในครอบครัว นอกจากนี้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันส่งเสริมการใช้ชีวิตครอบครัวเป็นสุข และต่อต้านการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแก่นักเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดหน่วยงานอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการศึกษาเอกชน หรือนักเรียนในระดับอื่นๆ หรือศึกษา วิจัยในพื้นที่เขตอื่นๆ แล้วนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา และการกำหนดแนวนโยบายต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมการรังแกที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และอาจมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และสร้างเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและ มีความสมบูรณ์ รวมทั้งควรมีการศึกษาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรังแกผู้อื่น อย่างเป็นรูปธรรมและผ่านกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม เพื่อใช้ควบคุมกับแบบสอวัด ดังกล่าวข้างต้น

3. ควรใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายประเภทประกอบกัน เช่น การสัมภาษณ์ สังคมมิติ และการสังเกต เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลจากนักเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เช่น เยาวชนการคบเพื่อน เยาวชนกับการ ศึกษา เยาวชนกับยาเสพติด เยาวชนกับการปฏิบัติศาสนกิจ เยาวชนกับการทำงาน เยาวชนกับชุมชน และเยาวชนกับการย้ายถิ่น เป็นต้น

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้สนับสนุน ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และนักเรียน ในโรงเรียนเป้าหมายที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

บรรณานุกรม

- เกษรชัย และหิม และ ดลมนรจณ์ บากา. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรุนแรงของ เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์*, 15(6), 897-911.
- เกษรชัย และหิม และ ดลมนรจณ์ บากา. (2554). ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 51(3), 59-90.
- เกษรชัย และหิม อิบรอเฮ็ม เต๊ะแห และ อัดนัน ลือแม. (2547). *รูปแบบการสอนภาษา อาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ยะลา: มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

- เกษตรชัย และหีม. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยโปรแกรม R แพ็คเกจ R commander*. สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จิรา จันทรกระจ่าง. (2538). คุณครูฯ...อย่ารังแกหนู. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 10(3), 122-125.
- นิภาพรณ ต่อชาว. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ อินทรโชติ. (2536). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมรังแกเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านพุเตย อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภชัยปฏิบัติการตำรวจส่วนหน้า. (2549). *สถิติการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ยะลา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สมชาย จักรพันธุ์. (2543, 5 กุมภาพันธ์). อาชญากรเด็ก หนังสือ การตุน ตันเหตุบาปบริสุทธิ์. *เดลินิวส์*, หน้า 14.
- สมบัติ ตาปัญญา. (2549). *รายงานการสำรวจปัญหาการรังแกกันของนักเรียน*. เชียงใหม่: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพร สุกตัญญู. (2530). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. (2554). *ข้อมูลโรงเรียนและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา*. สงขลา: สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา.
- แสงสุรีย์ ลำอังก์กุล. (2539). *จิตวิทยานุคลิกภาพ สหสวรรษ เล่ม 3*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภณ สุภาพงษ์. (18 เมษายน 2548). อนาคตครอบครัวไทย ระเบิดเวลาจากผู้ใหญ่มอบให้เด็ก. *คมชัดลึก*, หน้า 12.
- Ahmed, E., & Braithwaite, V. (2004). Bullying and victimization: Cause for concern for both families and schools. *Social Psychology of Education*, 7, 35-54.
- Baldry, A. C. (2003). Bullying in schools and exposure to domestic violence. *Child Abuse & Neglect*, 27, 713-732.

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall
- Baron, R. A. (1996). Workplace violence and workplace aggression: Evidence on their relative frequency and potential causes. *Aggressive Behavior*, 22(3), 161–173.
- Berkowitz, L. (1989). The Frustration-Aggression Hypothesis: An examination and reformulation. *Psychological Bulletin*, 106, 59–73.
- Besag, V. E. (1989). *Bullies and victims in schools*. Milton Keynes: Open University Press.
- Coloroso, B. (2003). *The bully, the bullied, and the bystander: From pre-school to high school: How parents and teachers can help break the cycle of violence*. Toronto, ON: Harper Collins.
- Dollard, J., & Miller, N. E. (1939). *Frustration and aggression*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Egbochuku, E. O. (2007). Bullying in Nigerian schools: Prevalence study and implications for counseling, *Journal of Social Science*, 14(1): 65-71.
- Farrington, D. (1993). Understanding and preventing bullying. In M. Tonry and N. Morris (Eds.), *Crime & Justice: A Review of the Research (pp.381-458)*. Chicago: University of Chicago Press.
- Feshbach, S., & Singer, R. D. (1971). *Television and aggression*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Gini, G. (2008). Associations between bullying behaviour, psychosomatic complaints, emotional and behavioural problems. *Journal of Paediatric and Child Health*, 44, 492–497.
- Greeff, P. (2004). *The nature and prevalence of bullying during the intermediate school phase*. A Master of Arts Thesis. University of the Free State. Bloemfontein, South Africa: University of the Free State.
- Hawkins, D. L., Pepler D. J., & Craig, W. M. (2001). Naturalistic observations of peer interventions in bullying. *Social Development*, 10(4), 512-527.
- Junlapiya, P. (2007). The relationship between the perception of bullying behaviors and the actual bullying behaviors among groups of students in Chiangmai. A Master of Sciences Thesis, Mahidol University. Bangkok: Mahidol University.

- Laeheem, K. (2009). Bullying behaviour in Pattani primary schools. A Doctor of Philosophy Thesis, Prince of Songkla University. Pattani: Prince of Songkla University.
- Rigby, K. (1996). *Bullying in schools and what to do about it*. Melbourne. Vic.: ACER.
- Sheras, P. (2002). *Your child: Bully or victim? Understanding and ending schoolyard tyranny*. New York, NY: Skylight Press.
- Siegel, L. (1998). *Criminology: Theories, patterns and typologies*. (6th ed). St. Paul, Minn: West Publishing.
- Woods, S., & White, E. (2005). The association between bullying behaviour, arousal levels and behaviour problems. *Journal of Adolescence*, 28, 381-395.
- Woodsa, S., & Wolkeb, D. (2004). Direct and relational bullying among primary school children and academic achievement. *Journal of School Psychology*, 42, 135–155.
- Yodprang, B. (2007). Bullying among lower secondary school students in Pattani province. A Master of Sciences Thesis, Prince of Songkla University. Pattani: Prince of Songkla University.